

Financieel jaarverslag 2008

Nationaal Epilepsie Fonds
De Macht van het Kleine

Erwin Koeman

Erwin Koeman is samen met Astrid Joosten ambassadeur van het Nationaal Epilepsie Fonds. Hij heeft een dochter met epilepsie en wil zich graag inzetten voor mensen met epilepsie. 'Omdat het een onderbelicht onderwerp is, hebben mensen vaak een verkeerd beeld van epilepsie. Ze denken gelijk aan de meest erge vormen van aanvallen. Met mijn ambassadeurschap hoop ik op meer publiciteit voor het Nationaal Epilepsie Fonds en daardoor meer openheid over epilepsie. Wat is het precies? Hoe ontstaat het? Hoe ga je er mee om? Daarnaast is het belangrijk dat er meer geld komt voor onderzoeken. Hoe meer we over epilepsie weten, des te beter.'

Inhoud

Balans per 31 december 2008	4
Staat van baten en lasten 2008	6
Kasstroomoverzicht boekjaar 2008	8
Toelichting behorende bij de jaarrekening 2008	9
Toelichting op de balans per 31 december 2008	12
Toelichting op de staat van baten en lasten 2008	17
Toelichting op de lastenverdeling	24
Toelichting op de lastenverdeling (model C)	25
Toelichting op de lastenverdeling (model C)	26
Bezoldiging	27
Accountantsverklaring	28
Verloopstaat materiële activa	30
Analyse van de verschillen tussen werkelijkheid en begroting 2008	31
Meerjarenbegroting 2009-2011	33

Naast het financieel jaarverslag 2008 heeft het Nationaal Epilepsie Fonds een jaarverslag 2008 opgesteld. Dit jaarverslag kunt u downloaden van de website www.epilepsiefonds.nl/jaarverslag. Wilt u het jaarverslag per post ontvangen? Stuur dan een e-mail naar info@epilepsiefonds.nl of bel met 030 63 440 63.

Balans per 31 december 2008

Activa		2008	2007
<i>Materiële vaste activa</i>			
Voor de bedrijfsvoering	863.869	830.701	
Voor de doelstelling	<u>31.683</u>	<u>70.269</u>	
		895.552	900.970
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>			
Nederlandse Liga tegen Epilepsie	8.158	19.339	
Vooruitbetaalde kosten	134.560	103.195	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>1.109.092</u>	<u>1.231.165</u>	
		1.251.810	1.353.699
<i>Liquide middelen</i>			
Kas	211	433	
Postbank	176.354	141.520	
ABN AMRO	15.478	239.097	
Rabobank	14.046	26.103	
ING	249.225	295.473	
Deposito's	<u>5.101.346</u>	<u>4.771.827</u>	
		<u>5.556.660</u>	<u>5.474.453</u>
		6.808.470	6.828.152
		<u>7.704.022</u>	<u>7.729.122</u>

Balans per 31 december 2008

Passiva		2008	2007
<i>Reserves</i>			
• continuïteitsreserve	1.500.000	1.500.000	
• bestemmingsreserve onderzoeks- projecten	500.000	1.000.000	
• bestemmingsreserve bedrijfsvoering	863.869	830.701	
• bestemmingsreserve doelstelling	31.683	70.269	
• overige reserve	746.472	707.839	
		<u>3.642.024</u>	4.108.809
<i>Voorziening onderhoud pand</i>		56.401	41.351
<i>Langlopende schulden</i>			
Toegezegde subsidies		1.430.167	1.049.648
<i>Kortlopende schulden</i>			
Toegezegde subsidies	2.228.719	2.149.327	
Overige schulden en overlopende passiva	346.711	379.987	
		<u>2.575.430</u>	2.529.314
		<u>7.704.022</u>	<u>7.729.122</u>

Staat van baten en lasten 2008

Baten	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Baten uit eigen fondsenwerving</i>			
Collecte	1.616.504	1.600.000	1.561.680
Donaties	913.262	1.000.000	973.472
Nalatenschappen	115.737	275.000	980.483
Bedrijven	11.057	50.000	–
Acties	8.964	50.000	–
Overige baten	62.054	25.000	63.513
Totaal baten uit eigen fondsenwerving	2.727.578	3.000.000	3.579.148
<i>Baten uit acties van derden</i>			
	797.132	475.000	556.879
<i>Baten uit beleggingen</i>			
	249.999	106.500	153.142
Som der baten	3.774.709	3.581.500	4.289.169
Lasten			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Wetenschappelijk onderzoek	1.356.755	1.756.192	621.315
Voorlichting	854.539	909.096	818.451
Hulpverlening	1.021.992	790.559	1.194.546
Totaal besteed aan doelstellingen	3.233.286	3.455.847	2.634.312
<i>Werving baten</i>			
Kosten eigen fondsenwerving	611.755	727.857	697.702
Kosten acties van derden	69.092	–	80.355
Kosten beleggingen	–	–	20
Totaal werving baten	680.847	727.857	778.077
<i>Beheer en administratie</i>			
Kosten beheer en administratie	327.361	361.843	367.267
Som der lasten	4.241.494	4.545.547	3.779.656
Resultaat	-466.785	-964.047	509.513

Staat van baten en lasten 2008

Resultaatbestemming 2008

Toevoeging/ontrekking aan:

• bestemmingsreserve onderzoeksprojecten	-500.000	-
• bestemmingsreserve bedrijfsvoering	33.168	-40.060
• bestemmingsreserve doelstelling	-38.586	55.875
• overige reserve	38.633	493.698
	-466.785	-964.047
		509.513

Kasstroomoverzicht boekjaar 2008

	2008	2007
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Bedrijfsresultaat	-466.785	509.513
<i>Aanpassingen voor:</i>		
• Afschrijvingen	86.440	93.841
• Beleggingen	-	2.269
• Afname/toename (-) vorderingen	101.889	260.107
• Toename voorziening	15.050	15.050
• Toename langlopende en kortlopende schulden	426.635	821.785
	<u>630.014</u>	<u>1.193.052</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	163.229	1.702.565
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in materiële vaste activa	<u>-81.022</u>	<u>-109.656</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-81.022	-109.656
Netto kasstroom	<u>82.207</u>	<u>1.592.909</u>
Liquide middelen einde boekjaar	5.556.660	5.474.453
Liquide middelen begin boekjaar	<u>5.474.453</u>	<u>3.881.544</u>
Mutatie liquide middelen	<u>82.207</u>	<u>1.592.909</u>

Toelichting behorende bij de jaarrekening 2008

Algemeen

De jaarrekening 2008 is opgesteld conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen (herzien 2007). Alle bedragen zijn genoteerd in euro's.

Verslaggevingperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de Raad van Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

Het kantoorgebouw, inventaris, automatisering en inrichting, andere vaste bedrijfsmiddelen en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op grond en op vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Kantoorgebouw	2 %
Inventaris en inrichting	10 %
Beursstand, vakantiematerialen, voiceresponse-systeem, collectebussen en bestelauto	20 %
Automatiseringsapparatuur en voorlichtingsfilm	33,33 %

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Reserves

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gevormd om de continuïteit te waarborgen in geval van (tijdelijke) sterk tegenvallende opbrengsten.

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door de Raad van Bestuur bepaald, en is geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Overige reserve

In de overige reserve is het bedrag vermeld dat de Raad van Bestuur in de komende periode vrij kan besteden aan de doelstellingsactiviteiten voorlichting, wetenschappelijk onderzoek en hulpverlening.

Voorziening onderhoud pand

De voorziening onderhoud pand wordt getroffen voor toekomstig groot onderhoud. Jaarlijks wordt een bedrag ten laste van de exploitatie aan de voorziening toegevoegd, gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan.

Pensioenregeling

De pensioenregeling van het Nationaal Epilepsie Fonds is ondergebracht bij een bedrijfstak pensioenfonds, Stichting Pensioenfonds voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke Belangen (PGGM) en omvat onder meer een ouderdomspensioen op basis van middelloon. De regeling die uitgevoerd wordt door dit pensioenfonds is aan te merken als een toegezegde pensioenregeling.

Omdat het Nationaal Epilepsie Fonds gekwalificeerd wordt als een kleine rechtspersoon is, conform RJ-richtlijnen voor kleine rechtspersonen, in de jaarrekening deze regeling verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling, waardoor mogelijk niet alle risico's verbonden aan deze pensioenregeling tot uitdrukking zijn gebracht in de in de balans opgenomen pensioenverplichting.

Verplichtingen in verband met bijdragen aan pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen worden als last in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarover de de bijdragen zijn verschuldigd.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten uit eigen fondsenwerving

Collecte

Collectebaten worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Donaties en giften

Donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde mailingactie heeft plaatsgevonden.

Baten uit nalatenschappen

Legaten en nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige betalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen.

Overige baten

Alle overige baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Kosten

Bestedingen worden geheel toegerekend aan het jaar van toezegging. De kosten van de eigen organisatie worden toegerekend aan de doelstelling, de werving van baten en aan kosten van beheer en administratie.

Kosten van beheer en administratie zijn die kosten die de organisatie maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratievoering en niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

De kosten worden toegerekend op basis van de volgende maatstaven:

- personeelskosten op basis van tijdsbesteding;
- huisvestingskosten door middel van vaste verdeelsleutels, gebaseerd op ruimtebeslag;
- algemene kosten:
  - porti en fotokopieën direct;
  - overige algemene kosten op basis van vaste verdeelsleutels.

Toelichting op de balans per 31 december 2008

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa over het boekjaar is als volgt:

	Voor de bedrijfsvoering	Voor de doelstelling	Totaal
Aanschafwaarde 01-01-2008	1.431.721	161.175	1.592.896
Cumulatieve afschrijving 01-01-2008	601.020	90.906	691.926
Boekwaarde 01-01-2008	830.701	70.269	900.970
Investerings boekjaar	81.022	–	81.022
Desinvesteringen boekjaar	-83.684	–	-83.684
Afschrijving boekjaar	-47.854	-38.586	-86.440
Afschrijving desinvestering	83.684	–	83.684
Saldo	33.168	-38.586	-5.418
Aanschafwaarde 31-12-2008	1.429.059	161.175	1.590.234
Cumulatieve afschrijving 31-12-2008	565.190	129.492	694.682
Boekwaarde 31-12-2008	863.869	31.683	895.552

De actuele waarde van het kantoorgebouw is, in 2008, door onafhankelijke taxateurs vastgesteld op € 937.000.

Vorderingen en overlopende activa

Voorschotten verstrekt in het kader van de doelstelling

Nederlandse Liga tegen Epilepsie

Saldo per 01-01-2008	19.339
Kosten	-11.181
Saldo per 31-12-2008	8.158

Toelichting op de balans per 31 december 2008

Vorderingen op korte termijn

Vooruitbetaalde kosten

	2008	2007
Fondsenwerving	46.914	58.256
Voorlichting	28.053	16.687
Vakantieactiviteiten	38.702	11.124
Diversen	20.891	17.128
	134.560	103.195

Overige vorderingen en overlopende activa

	2008	2007
Nalatenschappen	346.979	704.900
Sponsor Bingo Loterij	555.895	339.654
Interest	52.645	34.516
Opbrengst kerstmailing	20.000	20.000
Drukkerij	3.000	3.000
UCB Bijdrage Epilepsieconsulent	69.364	50.000
UCB Bijdrage Youth on the Move	15.000	20.000
Gift OPG	10.000	–
Stichting Fundrais	8.964	–
Sponsoring Ziekenhuisspecial	–	32.524
Diversen	27.245	26.571
	1.109.092	1.231.165

De vorderingen hebben een (gemiddelde) looptijd korter dan 1 jaar.

Liquide middelen

In de liquide middelen zijn deposito's tot een bedrag van € 5.100.000 begrepen, die in 2009 aflopen. Het rentepercentage op de deposito bedraagt 4 procent. De overige liquide middelen zijn terstond opeisbaar.

Toelichting op de balans per 31 december 2008

Reserves

De mutaties in de reserves in het boekjaar 2008

	Continuïteits- reserve	Bestemmings- reserveonderzoek	Beschermings- reserve fin. activ	Overige reserve	Totaal
Stand per 1 januari	1.500.000	1.000.000	900.970	707.839	4.108.809
Mutaties:					
• Toevoeging/onttrekking via resultaat bestemming	-	-500.000	-	38.633	-461.367
• Mutatie bestemmingsreserve bedrijfsvoering	-	-	33.168	-	33.168
• Mutatie bestemmingsreserve doelstelling	-	-	-38.586	-	-38.586
Stand per 31 december	1.500.000	500.000	895.552	746.472	3.642.024

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve dient als buffer bij tegenvallende inkomsten of onverwachte uitgaven. Zo is het mogelijk om in tijden van financiële tegenvallers de activiteiten voort te zetten. De omvang van de continuïteitsreserve is vastgesteld op € 1.500.000. De omvang van de reserve valt binnen de VFI-Richtlijn waarin deze reserve wordt bepaald op 'maximaal anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie'. Deze kosten zijn de eigen personeelskosten, huisvestingskosten, algemene kosten en kosten voor fondsenwerving.

Ultimo 2008 is de reserve 1,0 maal de jaarlijkse kosten voor de werkorganisatie (2007: 1,0).

Bestemmingsreserve onderzoeksprojecten

De Raad van Bestuur heeft in 2008 het eerste stimuleringsproject (08-10 - UMCU € 480.500) toegekend. Daarnaast is ook project 08-11 - UMCU van € 250.000 toegekend. Dit onderzoek was niet begroot en van de kosten is € 19.500 ten laste van de bestemmingsreserve onderzoeksprojecten geboekt, het restant € 230.500 komt ten laste van de overige reserve. Dit betekent dat er in totaal € 500.000 van de reserve in 2008 is besteed.

De toekenningsprocedure van de subsidie voor het derde stimuleringsproject verkeert ultimo 2008 in de laatste fase. De beslissing over dit project wordt in het eerste kwartaal van 2009 genomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2008

Bestemmingsreserve bedrijfsvoering

De bestemmingsreserve bedrijfsvoering dient ter financiering van de bedrijfsmiddelen die de organisatie nodig heeft om de te kunnen functioneren. Een nadere specificatie van deze middelen treft u aan in de verloopstaat materiële activa op pagina 30.

Bestemmingsreserve doelstelling

De bestemmingsreserve doelstelling dient ter financiering van de bedrijfsmiddelen die de organisatie nodig heeft om haar doelstellingsactiviteiten te kunnen uitvoeren. Een nadere specificatie van deze middelen treft u aan in de verloopstaat materiële activa op pagina 30.

Voorziening onderhoud pand

Het verloop van deze post over het boekjaar is als volgt:

	2008	2007
Stand per 1 januari	41.351	26.301
Dotatie boekjaar	15.050	15.050
Stand per 31 december	56.401	41.351

De voorziening onderhoud pand is langlopend.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden staan verplichtingen langer dan 1 jaar verantwoord. Bestedingen worden geheel als last verantwoord in het jaar van toezegging. Specificatie van de resterende looptijd per ultimo 2008 (in euro's):

2010 epilepsieconsulenten	183.215
2010 onderzoeksprojecten	588.638
2011 onderzoeksprojecten	382.865
2012 onderzoeksprojecten	202.449
2013 onderzoeksprojecten	73.000
	1.430.167

Kortlopende schulden

Onder kortlopende schulden staan verplichtingen met een looptijd van minder dan 1 jaar verantwoord.

Toelichting op de balans per 31 december 2008

Toegezegde subsidies

	2008	2007
Wetenschappelijk onderzoek	1.536.367	1.709.804
Epilepsiecentrum Kempenhaeghe	113.600	113.600
SEIN	46.000	31.794
Hans Berger Kliniek	200.000	–
WHO project Georgië	60.000	100.000
Waterlelie inrichting AVMB lokaal/desktops	–	20.000
Epilepsieconsulenten	234.680	150.000
Diversen	38.072	24.129
	2.228.719	2.149.327

Overige schulden en overlopende passiva

	2008	2007
Crediteuren	104.901	100.933
Reservering vakantiegeld en -dagen	64.197	78.092
Loonheffing	26.552	24.222
EVN Vrijwilligersproject	–	12.000
Belacties	16.661	–
Accountantskosten	20.000	15.134
Wervingskosten	96.991	62.734
Overige schulden en overlopende passiva	17.409	86.872
	346.711	379.987

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Baten uit eigen fondsenwerving

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Collecte</i>			
Groningen	65.694		64.053
Friesland	180.851		175.456
Drenthe	70.722		72.566
Overijssel	165.060		169.330
Gelderland	247.811		241.146
Flevoland	38.618		32.156
Utrecht	106.046		94.415
Noord Holland	175.428		168.067
Zuid Holland	247.405		234.052
Limburg	63.110		49.423
Noord Brabant	202.800		194.511
Zeeland	52.959		57.745
Overige collectegiften	–		8.760
	1.616.504	1.600.000	1.561.680

Donaties

Aan het einde van het boekjaar 2008 had het Fonds 39.108 actieve donateurs. In totaal zijn van deze donateurs 85.442 giften ontvangen met een totaalbedrag van € 913.262.

Overige baten

Giften	62.054	25.000	63.513
--------	--------	--------	--------

Baten uit acties van derden

Sponsor Bingo Loterij	796.917	471.000	551.131
Goededoelenveiling	215	4.000	5.748
	797.132	475.000	556.879

Baten uit beleggingen

Handels- en hypotheekbank leningen	–	–	75
Rente rekeningen-courant	11.704	1.500	13.348
Rente deposito's	238.295	105.000	139.719
	249.999	106.500	153.142

De toename ten opzichte van vorig jaar wordt veroorzaakt door stijging van de belegde reserves.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Besteed aan doelstellingen

Wetenschappelijk onderzoek

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Verstreckte subsidies projecten</i>			
Stimuleringsproject UMCU 08-10	480.500	500.000	–
Stimuleringsproject UMCU 08-11	250.000	–	–
Stimuleringsproject Kempenheaghe 08-12	–	500.000	–
Project 09-03	179.581	200.000	180.000
Project 09-05	178.146	200.000	180.000
Project 09-09	180.000	200.000	143.920
	<hr/> 1.268.227	<hr/> 1.600.000	<hr/> 503.920

Het stimuleringsproject Kempenheaghe is door een aanpassing van de projectbeschrijving vertraagd. De start is nu vastgesteld in 2009.

Overige kosten wetenschappelijk onderzoek

Ondersteuning wetenschappelijk onderzoek	–	25.000	–
Leerstoelen	68.000	70.000	68.000
Congreskosten onderzoekers	776	3.000	4.138
Onderzoekskosten buitenland	1.875	4.000	2.200
Bijdrage proefschriften	3.750	3.000	2.250
Evaluatie onderzoeksprojecten	1.141	10.000	2.928
Commissie- en overige kosten	4.418	5.000	3.324
Niet opgenomen WO vorige boekjaren	-25.591	–	–
	<hr/> 54.369	<hr/> 120.000	<hr/> 82.840
Uitvoeringskosten eigen organisatie	34.159	36.192	34.555
Totaal wetenschappelijk onderzoek	<hr/> 1.356.755	<hr/> 1.756.192	<hr/> 621.315

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Voorlichting

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Voorlichting algemeen</i>			
Voorlichtingsmagazine 'Episcoop'	104.868	100.000	96.356
98145,451	65.791	85.000	75.923
Voorlichtingscampagne	11.679	15.000	12.650
Informatiecentrum	2.360	4.000	2.378
Reklamespots	1.464	–	–
Communicatiebureau	–	6.000	5.163
Folders en brochures	58.130	65.000	58.932
Congreskosten	189	3.000	168
Audiovisuele middelen	3.514	4.500	5.028
Internet website	51.972	40.000	47.271
Voorlichtingsbijeenkomsten	2.728	10.000	1.643
Wachtkamer infosysteem	–	–	42.022
SOCUTERA	1.382	3.500	6.921
Folders campagne 2007/2008	5.000	5.000	5.000
Deelname beurzen	13.828	15.000	12.786
Onderwijsproducten basisschool	32.000	30.000	32.000
Ziekenhuis special Epilepsie	–	–	2.978
Corporate film	–	15.000	–
DVD Professionals	–	5.000	–
Onderzoek achterban	29.270	50.000	–
Nationaal Epilepsie Symposium	11.595	20.000	–
Stagevergoeding voorlichting	–	2.500	–
Contributie Samenwerkende	3.000	3.000	3.000
Gezondheidsfondsen			
Diversen	5.616	5.000	10.280
Uitvoeringskosten eigen organisatie	253.468	268.665	253.146
	657.854	755.165	673.645
<i>Patiëntenvoorlichting</i>			
Aandeel voorlichtingsmagazine 'Episcoop'	26.216	25.000	24.089
Informatiecentrum	590	1.000	590
Folders en brochures	900	1.500	1.000
Uitvoeringskosten eigen organisatie *	168.979	126.431	119.127
	196.685	153.931	144.806
Totaal voorlichting	854.539	909.096	818.451

* Door de inzet van meer personeel op deze activiteit zijn deze kosten gestegen.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Hulpverlening

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
Vakantiereizen			
Hallehuis Lemele	40.533	38.829	35.681
De Vrije Vogel Relaxed / 't Laarhuus	8.462	6.115	6.505
Kampeervakantie jongeren	1.807	4.278	2.979
Hotel De Oringer Marke / Hotel Hugo de Vries	11.269	9.875	11.097
De Vrije Vogel	8.464	6.516	8.330
De Zwerfsteen / De Schaapskooi	2.534	5.066	1.267
Hotel De Stobbe / Hotel Hugo de Vries	15.294	8.443	11.198
Hotel Parasol Garden / Hotel Vila Galé	12.160	15.070	13.269
Excursiereis Gillingham / Hotel Lengbachhof	6.782	15.040	10.784
De Valkenberg / Het Bosgoed	14.865	14.776	13.527
Hotel Haus Deutsch Krone / Hotel Klosterbräustuben	4.758	10.933	8.757
Hotel Haus Oberwinter / Hotel Seemöwe	11.370	11.871	10.385
Kerstmarktreis	–	–	-232
Overige Kosten	39.125	51.235	50.321
Uitvoeringskosten	130.577	134.600	128.936
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	308.000	332.647	312.804

Individuele hulpverlening

Verstrekke subsidies	50.723	70.000	43.196
Uitvoeringskosten	21.642	21.912	20.496
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	72.365	91.912	63.692

Landelijke organisaties epilepsiebestrijding

Epilepsie Vereniging Nederland	187.000	182.000	177.668
Vrijwilligersproject EVN	–	–	15.000
Overige epilepsie patiëntenorganisaties	3.750	10.000	10.500
Nederlandse Liga tegen Epilepsie *	46.006	25.000	26.712
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	236.756	217.000	229.880

* De overschrijding van de begrote subsidie komt door een forse daling van de inkomsten uit advertenties van 'Epilepsie, periodiek voor professionals'. Daarnaast zijn de begrote organisatiekosten te laag ingeschat.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Epilepsiecentra

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>SEIN</i>			
Diverse aanschaffingen	38.101	–	42.360
<i>Kempenhaeghe</i>			
Hans Berger Kliniek - Bouw school	200.000	–	–
PEPE programma	6.163	–	13.600
Totaal epilepsiecentra	244.264	–	55.960
<i>Buitenlandse projecten</i>			
KAWE project	80.000	80.000	100.100
Anber Roemenie	30.667	25.000	25.000
	110.667	105.000	125.100
<i>Overige verstrekte subsidies</i>			
Kindervakanties/Vakantieweken	4.741	4.000	1.810
Waterlelie desktops	–	–	20.000
De snoezelbus	5.000	5.000	10.000
Project epilepsieconsulenten	–	–	350.000
Diversen	8.870	10.000	1.500
	18.611	19.000	383.310
<i>Scholing professionals</i>			
SEpiON	32.479	25.000	23.800
De meerkosten worden veroorzaakt door een extra cursus voor verpleegkundigen.			
<i>Niet opgenomen, wel toegekende subsidies, vorig boekjaar</i>			
Diverse subsidies < € 3.000.	-1.150	–	–
Totaal hulpverlening	1.021.992	790.559	1.194.546

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
Bestedingspercentage			
Onderstaand is de verhouding van de totale besteding aan doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:			
Totaal bestedingen	3.233.286	3.455.847	2.634.312
Totaal baten	3.774.709	3.581.500	4.289.169
Bestedingspercentage	85,7%	96,5%	61,4%

Werving baten

Kosten eigen fondsenwerving

Directe wervingskosten

Regio/stadscoördinatoren collecte	73.507	80.000	73.856
Drukwerk	13.997	20.000	13.907
Collectebussen en overig materiaal	10.764	10.000	8.989
Plaatselijke collecteleiders/wijkhoofden	2.495	4.000	3.417
Verzending	15.511	14.000	15.902
Collectepresentjes	20.516	25.000	25.662
Diversen collecte	30.277	25.000	25.551
Kosten 'Episcoop' en Nieuwsbrief	40.635	43.000	51.826
Werving collectevrijwilligers	108.769	125.000	101.394
Additionele donateurswerving *	15.874	75.000	99.545
Betalingsverkeer	17.347	19.000	18.947
Kosten branche organisaties	12.379	14.000	12.467
Goede Doelen Gids	4.178	5.500	5.136
Uitvoeringskosten eigen organisatie	223.073	239.857	215.120
	589.322	699.357	671.719

* De afwijking ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door de annulering van een geplande door-to-door donateurswervingsactie.

PR / publiciteit

SOCUTERA-spot	1.383	3.500	6.921
Communicatiebureau	4.582	10.000	5.163
Reclamespots RTV	16.468	15.000	13.899
	22.433	28.500	25.983

Totaal kosten eigen fondsenwerving	611.755	727.857	697.702
---	----------------	----------------	----------------

Toelichting op de staat van baten en lasten 2008

Kosten percentage fondsenwerving

Onderstaand is de verhouding van de kosten fondsenwerving in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
Baten eigen fondsenwerving	2.727.578	3.000.000	3.579.148
Kosten eigen fondsenwerving	611.755	727.857	697.702
Kostenpercentage fondsenwerving	22,4%	24,3%	19,5%

Kosten acties van derden

Sponsor Bingo Loterij	69.092	–	29.036
Goededoelenveiling	–	–	51.319
	69.092	–	80.355

Kosten beheer en administratie

Personeelskosten	271.780	293.252	298.864
Huisvestingskosten	20.277	25.505	24.097
Kantoor en algemene kosten	32.075	39.017	40.462
Afschrijving en rente	3.229	4.069	3.844
	327.361	361.843	367.267

Percentage kosten beheer en administratie

Totale lasten	4.241.494	4.545.547	3.779.656
Kosten beheer en administratie	327.361	361.843	367.267
Kengetal beheer en administratie	7,7%	8,0%	9,7%

Het Nationaal Epilepsie Fonds streeft naar effectieve en verantwoorde besteding van haar middelen. Adequate systemen voor planning&control, administratie, directie en bestuur zijn hierbij onmisbaar. De Raad van Bestuur stelt in principe 10 procent als maximale norm voor de kosten van beheer en administratie. Waarbij de absolute cijfers van de kosten beheer en administratie een stabiel beeld moeten weergeven.

Toelichting op de lastenverdeling

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

Bestemming	Doelstelling			Werving baten		Beheer en admin.	Totaal 2008	Begroot 2008	Totaal 2007
	Wetenschappelijk onderzoek	Voorlichting	Hulpverlening	Fondsenwerving	Acties van derden				
Lasten									
Verstreckte subsidies	1.268.227						1.268.227	1.600.000	503.920
Overige kosten	54.369						54.369	120.000	82.840
Directe kosten voorlichting		404.386					404.386	486.500	420.499
Directe kosten patiëntenvoorlichting		27.706					27.706	27.500	25.679
Directe kosten vakantie-reizen			177.423				177.423	198.047	183.868
Subsidies landelijke organisaties epilepsiebestrijding			236.756				236.756	217.000	229.880
Subsidies epilepsiecentra			244.264				244.264	-	55.960
Subsidies buitenlandse projecten			110.667				110.667	105.000	125.100
Overige verstreckte subsidies			49.940				49.940	44.000	407.110
Subsidies individuele ondersteuning			50.723				50.723	70.000	43.196
Directe wervingskosten				366.249			366.249	459.500	456.599
PR en publiciteit				22.433			22.433	28.500	25.983
Kosten acties van derden					69.092		69.092	-	80.355
Kosten beleggingen							-	-	20
Personeelskosten	28.529	349.705	117.923	177.505		271.780	945.442	951.250	914.333
Huisvestingskosten	1.707	23.236	10.219	22.969		20.277	78.408	79.250	82.161
Kantoor en algemene kosten	3.584	45.424	22.676	20.624		32.075	124.383	147.247	130.236
Afschrijving en rente	339	4.082	1.401	1.975		3.229	11.026	11.753	11.917
Totaal	1.356.755	854.539	1.021.992	611.755	69.092	327.361	4.241.494	4.545.547	3.779.656

Toelichting op de lastenverdeling (model C)

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Personeelskosten</i>			
Salarissen	707.582	720.000	667.448
Sociale lasten	87.874	75.000	73.746
Pensioenkosten	106.577	108.000	105.147
Onkosten buitendienst	17.389	17.500	17.481
Reis- en verblijfkosten	24.443	30.000	31.521
Studiekosten	7.849	10.000	8.915
Kantinekosten	2.136	1.750	1.415
Diversen	17.129	16.000	28.465
Af: ten behoeve van nevenorganisaties	-25.537	-27.000	-19.805
	945.442	951.250	914.333
<i>Huisvestingskosten</i>			
Onderhoud	23.176	19.000	21.033
Servicekosten en energie	10.406	11.000	11.019
Verzekeringen en belastingen	8.314	9.500	8.954
Schoonmaak	2.042	1.500	1.587
Beveiliging	647	1.200	1.605
Afschrijving	20.109	20.000	20.075
Huur magazijnruimte	9.964	12.500	10.376
Diversen	5.482	5.800	9.036
Af: ten behoeve van nevenorganisaties	-1.732	-1.250	-1.524
	78.408	79.250	82.161
<i>Algemene kosten</i>			
Fotokopieën	10.458	11.000	6.259
Telefoon	15.010	15.000	13.740
Porti	17.585	25.000	23.259
Kantoorbenodigdheden/drukwerk	9.388	15.000	12.483
Documentatie en abonnementen	4.182	7.500	3.545
Accountant	24.204	20.000	20.000
Reizen en vergaderen	3.170	4.000	1.943
Onderhoud inventaris	3.566	4.000	2.769
Onderhoud netwerk	22.109	24.000	22.263
Raad van Toezicht	3.420	4.000	3.599
Juridische kosten	595	2.000	2.989
Bankkosten	1.286	1.000	1.260
Subtotaal	114.973	132.500	114.109

Toelichting op de lastenverdeling (model C)

	Boekjaar 2008	Begroting 2008	Boekjaar 2007
<i>Vervolg algemene kosten</i>			
Subtotaal	114.973	132.500	114.109
Bedrijfsauto	9.166	12.000	8.324
Diversen	3.433	5.000	10.149
Af: ten behoeve van nevenorganisaties	-3.189	-2.253	-2.346
	124.383	147.247	130.236
<i>Afschrijvingen</i>			
Afschrijvingen	11.329	12.000	12.167
Af: ten behoeve van nevenorganisaties	-303	-247	-250
	11.026	11.753	11.917

Gedurende het boekjaar 2008 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers 15,6 fte (2007: 14,6 fte).
Deze medewerkers zijn als volgt verdeeld over de verschillende afdelingen:

Directie	2,0	2,0	2,0
Secretariaat	1,0	1,0	1,0
Boekhouding	1,0	1,0	1,0
Voorlichting en communicatie	5,0	4,2	4,0
Fondsenwerving	2,0	2,2	2,2
Algemeen	2,2	2,2	2,2
Vakantiereizen	1,4	1,4	1,4
Receptie	1,1	0,9	0,9
	15,6	14,8	14,6

Bezoldiging Raad van Bestuur

Het Nationaal epilepsie Fonds volgt de 'Adviesregeling beloning directeuren van Goede Doelen' van de VFI, branchevereniging van landelijk wervende goede doelen.

	Algemeen directeur	Financieel directeur
Brutosalaris inclusief vakantietoeslag	87.687	75.506
Pensioenpremie	18.021	14.977
Totaal	105.708	90.483

Aan de Raad van Bestuur zijn geen leningen verstrekt.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht verricht haar werkzaamheden onbezoldigd.

Houten, 4 juni 2009

Raad van Bestuur

Raad van Toezicht

Aan: de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van Stichting Nationaal Epilepsie Fonds – De Macht van het Kleine

Accountantsverklaring

Wij hebben de in dit verslag op pagina 4 tot en met 27 opgenomen financieel verslag 2008 van Stichting Nationaal Epilepsie Fonds – De Macht van het Kleine te Utrecht bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de staat van baten en lasten over 2008 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

De Raad van Bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van het financieel verslag die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 voor Fondsenwervende Instellingen. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in het financieel verslag van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over het financieel verslag op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het financieel verslag geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in het financieel verslag. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in het financieel verslag van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de Raad van Bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het financieel verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft het financieel verslag een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Epilepsie Fonds – De Macht van het Kleine per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 voor Fondsenwervende Instellingen.

Wij melden dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met het financieel verslag.

Utrecht, 4 juni 2009

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

C.P. van Echtelt RA

Verloopstaat materiële activa

	Kantoorgebouw	Grond	Inventaris	Inrichting	Automatisering	Telefooninst.	Bedrijfsauto	Collectebussen	Totaal
<i>Voor de bedrijfsvoering</i>									
Aanschafwaarde 01-01-2008	843.915	122.462	74.722	40.770	234.865	19.605	22.920	72.462	1.431.721
Investerings boekjaar	-	-	3.824	1.670	13.986	-	44.515	17.027	81.022
Desinvesteringen boekjaar	-	-	-	-	-61.258	-	-22.426	-	-83.684
Aanschafwaarde 31-12-2008	843.915	122.462	78.546	42.440	187.593	19.605	45.009	89.489	1.429.059
<i>Afschrijvingen</i>									
Cumm. afschr. 01-01-2008	206.759	-	50.474	21.296	226.918	16.056	22.851	56.666	601.020
Afschrijving boekjaar	16.878	-	4.500	3.231	8.243	3.175	4.589	7.238	47.854
Afschrijving desinvestering	-	-	-	-	-61.258	-	-22.426	-	-83.684
Cumm. afschr. 31-12-2008	223.637	-	54.974	24.527	173.903	19.231	5.014	63.904	565.190
Boekwaarde 31-12-2008	620.278	122.462	23.572	17.913	13.690	374	39.995	25.585	863.869

	Vakantiemat.	Beursstand	Voice resp.	Film verst. geh.	Ond. prod. basis	Totaal
<i>Voor de doelstelling</i>						
Aanschafwaarde 01-01-2008	7.327	25.080	10.292	23.713	94.763	161.175
Investerings boekjaar	-	-	-	-	0	0
Desinvesteringen boekjaar	-	-	-	-	-	0
Aanschafwaarde 31-12-2008	7.327	25.080	10.292	23.713	94.763	161.175
<i>Afschrijvingen</i>						
Cumm. afschr. 01-01-2008	7.188	19.513	8.492	23.713	32.000	90.906
Afschrijving boekjaar	139	4.647	1.800	-	32.000	38.586
Afschrijving desinvestering	-	-	-	-	-	0
Cumm. afschr. 31-12-2008	7.327	24.160	10.292	23.713	64.000	129.492
Boekwaarde 31-12-2008	0	920	0	0	30.763	31.683

Analyse van de verschillen tussen werkelijkheid en begroting 2008

Ontwikkeling van de baten

In 2008 lag het bedrag dat beschikbaar was voor de doelstelling ruim € 190.000 boven de begroting 2008.

Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving zijn ten opzichte van 2007 met bijna 24 procent gedaald. Ten opzichte van de begroting 2008 is deze daling 9 procent. De daling wordt veroorzaakt door de opbrengst uit nalatenschappen. Deze post is ruim € 860.000 lager dan in 2007 en bijna € 160.000 lager dan begroot voor 2008.

Baten uit acties van derden

In de baten uit acties van derden zijn de opbrengsten uit de Sponsor Bingo Loterij en de Goededoelenveiling inbegrepen. De opbrengst uit de Sponsor Bingo Loterij steeg in 2008 door een stijging van de prijs per lot en door een stijging van het aantal geormerkte spelers. Geormerkte spelers zijn mensen die hebben aangegeven dat zij ten behoeve van het Nationaal Epilepsie Fonds in de loterij meespelen. Daarnaast kende de Sponsor Bingo Loterij een subsidie van € 200.000 toe voor de bouw van een school voor de Hans Berger Kliniek (onderdeel van het epilepsiecentrum Kempenhaeghe in Heeze) op het terrein van het Amphia Ziekenhuis in Oosterhout. In totaal werd € 796.917 ontvangen van de Sponsor Bingo Loterij. Dit is ruim € 240.000 meer dan in 2007.

Baten uit beleggingen

De baten uit beleggingen stijgen ruim € 140.000 ten opzichte van de begroting 2008 en bijna € 100.000 ten opzichte van de realisatie 2007. Deze stijging wordt veroorzaakt door het hogere belegde bedrag dat voortkomt uit een nog niet bestede reserve.

Ontwikkeling van de lasten

Het totaal van de lasten is ruim € 460.000 hoger dan in het boekjaar 2007. Ten opzichte van het begrote bedrag in 2008 is er sprake van een daling van 6,7 procent.

Besteed aan doelstellingen

De besteding aan wetenschappelijk onderzoek is lager dan de begroting 2008. De start van een stimuleringsproject werd vanwege gewenste aanpassingen van de onderzoeksbeschrijving vertraagd naar medio 2009. Daarnaast werd er een niet begroot stimuleringsproject van het Universitair Medisch Centrum Utrecht van € 250.000 toegekend. De totale besteding aan voorlichting valt iets lager uit dan begroot. Vanwege personeelwisselingen is de productie van een nieuwe corporate film uitgesteld. In de begroting 2008 van de afdeling voorlichting zijn enkele posten te ruim vastgesteld. Aan hulpverlening werd ruim € 200.000 meer besteed dan begroot. Deze toename wordt geheel veroorzaakt door de toekenning van een subsidie van € 200.000 voor de bouw van een school voor de Hans Berger Kliniek. Deze subsidie (zie hierboven) kon worden verstrekt dankzij de Sponsor Bingo Loterij.

Werving baten

De stijging van het percentage kosten fondsenwerving (realisatie 22,4 procent en begroot 24,3 procent) wordt veroorzaakt door de sterke daling van de inkomsten uit nalatenschappen in 2008. Tevens werd een geplande door-to-door donateurwervingsactie in verband met personele problemen bij de samenwerkingspartner geannuleerd.

Kosten acties van derden

De daling van het totaal van deze kosten ten opzichte van 2007 wordt veroorzaakt door het wegvallen van de kosten voor de Goededoelenveiling. De kosten voor de Sponsor Bingo Loterij zijn gestegen door een tweede telemarketingactie voor de werving van nieuwe spelers. De kosten van deze extra actie bedroegen € 16.660.

Kosten beheer en administratie

Vanaf het boekjaar 2007 worden de kosten voor beheer en administratie apart zichtbaar gemaakt in de jaarrekening. Het bestuur heeft in principe 10 procent van de totale lasten als maximale norm voor de kosten van beheer en administratie vastgesteld (2008: 7,7 procent en 2007: 9,7 procent).

Meerjarenbegroting 2009-2011

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011
Baten			
<i>Baten uit eigen fondsenwerving</i>			
Collecte	1.700.000	1.725.000	1.750.000
Donaties	950.000	925.000	900.000
Nalatenschappen	275.000	300.000	325.000
Overige baten	75.000	80.000	85.000
Totaal baten uit eigen fondsenwerving	3.000.000	3.030.000	3.060.000
<i>Baten uit acties van derden</i>	550.000	575.000	600.000
<i>Baten uit beleggingen</i>	150.000	125.000	125.000
Som der baten	3.700.000	3.730.000	3.785.000
Lasten			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Wetenschappelijk onderzoek	1.440.992	860.000	880.000
Voorlichting	894.873	925.000	950.000
Hulpverlening	767.130	775.000	800.000
Totaal besteed aan doelstellingen	3.102.995	2.560.000	2.630.000
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	730.847	720.000	740.000
Kosten acties van derden	55.000	75.000	80.000
Kosten beleggingen	-	-	-
Totaal werving baten	785.847	795.000	820.000
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	364.845	330.000	340.000
Som der lasten	4.253.687	3.685.000	3.790.000
Resultaat	-553.687	45.000	-5.000
Resultaatbestemming			
Toevoeging/ontrekking aan:			
• continuïteitsreserve	-	-	-
• bestemmingsreserves	-500.000	-	-
• overige reserve	-53.687	45.000	-5.000
	-553.687	45.000	-5.000

Uitgave

Nationaal Epilepsie Fonds
De Molen 35
3994 DA HOUTEN

Postbus 270
3990 GB HOUTEN
tel 030 63 440 63
fax 030 63 440 60

e-mail info@epilepsiefonds.nl
informatie over het Nationaal Epilepsie Fonds
www.epilepsiefonds.nl
informatie over epilepsie
www.epilepsie.nl

giro 222111

Tekst Nationaal Epilepsie Fonds

Ontwerp CODE concept+design, Houten

DTP Tekst in Vorm, Houten

Fotografie Frank van Dam

©2009, Nationaal Epilepsie Fonds, Houten